

THE COMPLETE GRAMMAR OF ESPERANTO

by Ivy Kellerman, A.M., Ph.D.

ANSWER KEY

Written by Vaughn Seward

Reviewed, proofed, and annotated by Dan Campbell, Don Rebel, and Sandy McIntosh.

Note: The Kellerman text was published in 1910 and there are there some meanings and expressions that are no longer in wide use among modern Esperantists. For example, the use of participles is used more throughout Kellerman than one will find in modern (circa 2023) usage. We have decided, however, in preparing this answer key, to generally follow the Kellerman usage in the translation exercises and to make notes about such differences as they are encountered. The one exception is the word 'miri' as proper usage precludes anything but the sense of "amazement".

Lesson II

1. *A beautiful flower.*
Bela floro.
2. *A good large table.*
Bona granda tablo.
3. *A yellow violet and a white violet.*
Flava violo kaj blanka violo.
4. *The moon is-shining (shines).*
La luno brilas.
5. *The good boy is-walking (walks).*
La bona knabo marŝas.
6. *The beautiful yellow bird is-flying (flies).*
La bela flava birdo flugas.
7. *The strong man is-sleeping (sleeps).*
La forta viro dormas.
8. *The white bird is-singing (sings).*
La blanka birdo kantas.
9. *A strong horse runs, and a man walks.*
Forta ĉevalo kuras, kaj viro marŝas.
10. *The sun shines, and the boy is-singing (sings).*
La suno brilas, kaj la knabo kantas.
11. *The large yellow apple.*
La granda flava pomo.
12. *An apple large and good.*
Pomo granda kaj bona.

Lesson III

1. *The trees in the garden are tall and green.*
La arboj en la ĝardeno estas altaj kaj verdaj.

2. *The rooms in the house are long.*
La ĉambroj en la domo estas longaj.
3. *The flowers on the table are red, yellow and white.*
La floroj sur la tablo estas ruĝaj, flavaj, kaj blankaj.
4. *The leaves are long and green.*
La folioj estas longaj kaj verdaj.
5. *The men are-sitting (sit) on chairs in the garden.*
La viroj sidas sur seĝoj en la ĝardeno.
6. *In the garden are yellow roses.*
En la ĝardeno estas flavaj rozoj.
7. *The birds in the field are doves.*
La birdoj en la kampo estas kolomboj.
8. *The boys in the room in the house seem tall.*
La knaboj en la ĉambro en la domo ŝajnas altaj.
9. *Fresh violets are beautiful flowers.*
Freŝaj violoj estas belaj floroj.
10. *The horses in the green fields seem strong.*
La ĉevaloj en la verdaj kampoj ŝajnas fortaj.
11. *Doves are-singing (sing) in the garden.*
Kolomboj kantas en la ĝardeno.
12. *The men in the large house sleep.*
La viroj en la granda domo dormas.
13. *The house is long and high, and the rooms in the house are large.*
La domo estas longa kaj alta, kaj la ĉambroj en la domo estas grandaj.
14. *Red and yellow apples lie on the big table.*
Ruĝaj kaj flavaj pomoj kuŝas sur la granda tablo.
15. *Green leaves are on the trees in the large garden.*
Verdaj folioj estas sur la arboj en la granda ĝardeno.

Lesson IV

1. *Green leaves are on the trees.*
Verdaj folioj estas sur la arboj.
2. *The boys break branches and gather the apples.*
La knaboj rompas branĉojn kaj kolektas la pomojn.
3. *They are near the tall tree in the garden.*
Ili estas apud la alta arbo en la ĝardeno.
4. *They find leaves on the tree, but they do not see the fruit.*
Ili trovas foliojn sur la arbo, sed ili ne vidas la fruktojn.

[or: "...vidas la frukton."]

Rimarko de Dan: "Fruit" is kind of a funny word. Both English and Esperanto have what are called "uncountable" nouns, which don't make use of the singular/plural distinction in the normal way.

Compare the following:

Countable: *I ate the sandwich.*
Mi manĝis la sandviĉon.

I ate a lot of sandwiches. (plural)
Mi manĝis multe da sandviĉoj.

Uncountable: *I drank the water.*
Mi trinkis la akvon.

I drank a lot of water. (singular)
Mi trinkis multe da akvo.

So far, so good. But there are some words which are countable in one language and uncountable in another. In English we say:

I ate a lot of fruit. (singular)

That is, "fruit" is usually an uncountable noun for us. In Esperanto, on the other hand, we usually count our fruit, saying:

Mi manĝis multe da fruktoj. (plural!)

Well! The upshot of all this is that the English word "fruit" should sometimes be translated as "frukto" (or "frukton"), and sometimes as "fruktoj" (or "fruktojn"). Tricky, eh? Just think about whether you're talking about one apple, banana, or whatever, or many of them. Sometimes either interpretation will work, as in this sentence — are they looking to collect a bunch of fruit, or are they looking for, say, one particular peach with magic powers?]

5. *The house is long, broad and high.*
La domo estas longa, larĝa, kaj alta.
6. *The rooms in the house are both long and wide.*
La ĉambroj en la domo estas kaj longaj kaj larĝaj.
7. *The men have strong black horses.*
La viroj havas fortajn nigrajn ĉevalojn.
8. *The horses eat the fresh green grass in the field.*
La ĉevaloj manĝas la freŝan verdan herbon en la kampo.
9. *The men sit on benches in the garden.*
La viroj sidas sur seĝoj en la ĝardeno.
10. *The boys do not sleep, but they lie on the soft grass.*
La knaboj ne dormas, sed ili kuŝas sur la mola herbo.
11. *They see both the birds and the flowers, and they seem happy.*
Ili vidas kaj la birdojn kaj la florojn, kaj ili ŝajnas feliĉaj.
12. *The flowers have various colors, but the grass is green.*
La floroj havas diversajn kolorojn, sed la herbo estas verda.
13. *The doves are not sitting on the tree, they are flying near the trees.*
La kolomboj ne sidas sur la arbo, ili flugas apud la arboj.

14. *Beautiful red roses are lying on the table in the house.*
Belaj ruĝaj rozoj kuŝas sur la tablo en la domo.
15. *The large red apples are near the yellow roses.*
La grandaj ruĝaj pomoj estas apud la flavaj rozoj.

Lesson V

1. *Have the girls beautiful flowers?*
Ĉu la knabinoj havas belajn florojn?
2. *No, they have fresh fruit.*
Ne, ili havas freŝajn fruktojn.
3. *The boys do not wish to gather flowers.*
La knaboj ne volas kolekti florojn.
4. *They prefer to break the branches, and find the sweet cherries.*
Ili preferas rompi la branĉojn, kaj trovi la dolĉajn ĉerizojn.
5. *Gertrude wishes to eat apples, but Mary has neither apples nor peaches.*
Gertrude volas manĝi pomojn, sed Mary havas nek pomojn nek persikojn.
6. *Do the girls like to sit in the house and eat fruit?*
Ĉu la knabinoj ŝatas sidi en la domo kaj manĝi fruktojn?
7. *Yes, they like to sit in the house, but they prefer to walk in the field.*
Jes, ili ŝatas sidi en la domo, sed ili preferas marŝi en la kampo.
8. *Are ripe peaches brown?*
Ĉu maturaj persikoj estas brunaj?
9. *No, they are red and yellow.*
Ne, ili estas ruĝaj kaj flavaj.
10. *Has the peach a sweet taste?*
Ĉu la persiko havas dolĉan guston?
11. *Do the girls see the beautiful black horses in the fields?*
Ĉu la knabinoj vidas la belajn nigrajn ĉevalojn en la kampoj?
12. *Yes, they see the horses, but the horses seem not to see the girls.*
Jes, ili vidas la ĉevalojn, sed la ĉevaloj ne ŝajnas vidi la knabinojn.
- [or: "...la ĉevaloj ŝajnas ne vidi..."]
13. *Mary sits on the soft green grass, and eats ripe fruit.*
Mary sidas sur la mola verda herbo, kaj manĝas maturajn fruktojn.
- ["...manĝas maturan frukton." would be "...eats a ripe fruit."]

Lesson VI

1. *Does Arthur break the branch and gather the apples?*
Ĉu Arthur rompas la branĉon kaj kolektas la pomojn?
2. *No, he shakes the branch, and the apples fall.*

Ne, li skuas la branĉon, kaj la pomoj falas.

3. *They are ripe and sweet.*
Ili estas maturaj kaj dolĉaj.
4. *Robert, do you wish to stand beneath the tree?*
Robert, ĉu vi volas stari sub la arbo?
5. *No, I do not wish to stand under it, but near it.*
Ne, mi ne volas stari sub ĝi, sed apud ĝi.
6. *I wish to give both the peaches and the apples to the woman.*
Mi volas doni kaj la persikojn kaj la pomojn al la virino.
7. *She is sitting in the house, near the window.*
Ŝi sidas en la domo, apud la fenestro.
8. *Mary is sitting in (on) a chair near her.*
Mary sidas sur seĝo apud ŝi.
9. *Both Mary and the woman are sewing.*
Kaj Mary kaj la virino kudras.
10. *They prefer to sew, and do not wish to walk in the garden to-day.*
Ili preferas kudri, kaj ne volas marŝi en la ĝardeno hodiaŭ.
11. *They are happy because they like to sew.*
Ili estas feliĉaj ĉar ili ŝatas kudri.
12. *They have neither apples nor peaches, but they do not wish to eat.*
Ili havas nek pomojn nek persikojn, sed ili ne volas manĝi.
13. *They give the fruit to the boys and girls.*
Ili donas la fruktojn (or: frukton) al la knaboj kaj knabinoj.

Lesson VII

1. *Do the boys and girls wish to be good?*
Ĉu la knaboj kaj knabinoj volas esti bonaj?
2. *They gathered fresh flowers and gave them to the woman.*
Ili kolektis freŝajn florojn kaj donis ilin al la virino.
3. *The happy children were in the garden, but now they are in the house.*
La feliĉaj infanoj estis en la ĝardeno, sed nun ili estas en la domo.
4. *The rooms in the house are light, because they have large wide windows.*
La ĉambroj en la domo estas lumaj, ĉar ili havas grandajn larĝajn fenestrojn.
5. *The doors in the room are wide and high.*
La pordoj en la ĉambro estas larĝaj kaj altaj.
6. *The carpets on the floor seem soft, and have various beautiful colors.*
La tapiŝoj sur la planko ŝajnas molaj, kaj havas diversajn belajn kolorojn.
7. *A large strong table stands near the door.*
Granda forta tablo staras apud la pordo.

8. *We can sit near the table and look through the windows.*
Ni povas sidi apud la tablo kaj rigardi tra la fenestroj.
9. *Gertrude is-looking-at the various pictures.*
Gertrude rigardas la diversajn bildojn.
10. *She looks-at them, and seems to be happy.*
Ŝi rigardas ilin, kaj ŝajnas esti feliĉa.
11. *She gave a picture to me and I thanked her.*
Ŝi donis bildon al mi kaj mi dankis ŝin.
12. *Helen walked near the table and shook it.*
Helen marŝis apud la tablo kaj skuis ĝin.
13. *Arthur did not see the pictures because they were lying on the floor.*
Arthur ne vidis la bildojn ĉar ili kuŝis sur la planko.
14. *He looked-at the pictures on the wall, but they are neither interesting nor beautiful.*
Li rigardis la bildojn sur la muro, sed ili estas nek interesaj nek belaj.
15. *Robert looked through the window, and saw us in the pleasant garden.*
Robert rigardas tra la fenestro, kaj vidis nin en la agrabla ĝardeno.

Lesson VIII

1. *The book in the gray box does not belong to me.*
La libro en la griza skatolo ne apartenas al mi.
2. *I found it in front of me, near the door.*
Mi trovis ĝin antaŭ mi, apud la pordo.
3. *You began to praise yourselves, but I do not praise myself.*
Vi komencis laŭdi vin, sed mi ne laŭdas min.
4. *They hid themselves, and I stood near them.*
Ili kaŝis sin, kaj mi staris apud ili.
5. *The birds sit on the tree, because it has ripe cherries on it.*
La birdoj sidas sur la arbo, ĉar ĝi havas maturajn ĉerizojn sur si.

[or: "...ĉar estas maturaj ĉerizoj sur ĝi."]
6. *Alfred amused himself on the street, but we like to amuse ourselves in the house.*
Alfred amuzis sin sur la strato, sed ni ŝatas amuzi nin en la domo.
7. *The trees have good fruit on them.*
La arboj havas bonajn fruktojn sur si.
8. *She found herself in a beautiful light room.*
Ŝi trovis sin en bela luma ĉambro.
9. *The carpet on the floor had various colors in it, and the high wall had pictures on it.*
La tapiŝo sur la planko havis diversajn kolorojn en si, kaj la alta muro havis bildojn sur si.
10. *The pictures had boys and girls in them.*
La bildoj havis knabojn kaj knabinojn en si.
11. *The book belongs to her, but it fell from the box.*

La libro apartenas al ŝi, sed ĝi falis de la skatolo.

12. *The table has red and blue and yellow flowers on it.*

La tablo havas ruĝajn kaj bluajn kaj flavajn florojn sur ĝi.

13. *Did you see the doves near the flowers in front of (before) you?*

Ĉu vi vidis la kolombojn apud la floroj antaŭ vi?

14. *The birds saw the fruit on the tree in front of them, and flew to the branches.*

La birdoj vidis la fruktojn sur la arbo antaŭ ili, kaj flugis al la branĉoj.

[or: "...la frukton sur la arbo...", if the birds saw, for example, one apple.]

15. *I sat on the bench in the garden, and began to read an interesting book.*

Mi sidas sur la benko en la ĝardeno, kaj komencis legi interesan libron.

16. *They hid themselves in the leaves and began to sing.*

Ili kaŝis sin en la folioj kaj komencis kanti.

17. *The child is in a pleasant room.*

La infano estas en agrabla ĉambro.

Lesson IX

1. *The boys are not in their (own) house, but they are in his.*

La knaboj ne estas en sia domo, sed ili estas en lia.

2. *Is the large beautiful house yours?*

Ĉu la granda bela domo estas la via?

3. *The woman walked through the door of their house, as far as her room.*

La virino marŝis tra la pordo de ilia domo, ĝis sia ĉambro.

4. *The room has interesting pictures on its walls.*

La ĉambro havas interesajn bildojn sur siaj muroj.

5. *We praised their flowers yesterday, and they gave them to us.*

Ni laŭdis ilian florojn hieraŭ, kaj ili donis ilin al ni.

6. *Their books are in their (the books') box.*

Iliaj libroj estas en sia skatolo.

7. *They are on their (the boys') table.*

Ili estas sur ilia tablo.

[*"They"* here most likely refers to the books, in which case the word before "tablo" must be "ilia"; but if it is the boys who are on the table, it would be "sia".]

8. *The gray cat was angry because it did not hold the bird.*

La griza kato estis kolera ĉar ĝi ne tenis la birdon.

[The pronoun here is the subject of the verb "tenis", and therefore cannot be "si".]

9. *The sparrow surprised it, and it commenced to wash its face.*

La pasero suprizis ĝin, kaj ĝi komencis lavi sian vizaĝon.

10. *The sparrow wished to fly as far as the tall tree, but the cat held it.*

La pasero volis flugi ĝis la alta arbo, sed la kato tenis ĝin.

11. *The sparrow said "A good cat washes its face, but you are not a good cat."*
La pasero diris, "Bona kato lavas sian vizaĝon, sed vi ne estas bona kato."
12. *The sparrow was angry because the cat seized it and held it.*
La pasero estis kolera ĉar la kato kaptis ĝin kaj tenis ĝin.
13. *The bird did not lose its meal, but the angry cat lost its meal.*
La birdo ne perdis sian manĝon, sed la kolera kato perdis sian manĝon.
14. *Do you see his cat or hers?*
Ĉu vi vidas lian katon aŭ ŝian?
15. *I see both his and hers, but ours is not in our garden.*
Mi vidas kaj la lian kaj la ŝian, sed la nia ne estas en nia ĝardeno.
16. *My father is a tall strong man.*
Mia patro estas alta forta viro.
17. *I like to look at him.*
Mi ŝatas rigardi lin.
18. *The children saw the young birds in the nest.*
La infanoj vidis la junajn birdojn en la nesto.

Lesson X

1. *The cat ran across the street.*
La kato kuris trans la straton.
2. *Across the street it found a sparrow.*
Trans la strato ĝi trovis paseron.
3. *It caught the bird, but began to wash its face, and the sparrow flew to the nest.*
Ĝi kaptis la birdon, sed komencis lavi sian vizaĝon, kaj la pasero flugis al la nesto.
4. *I went into the garden as far as the large tree.*
Mi iris en la ĝardenon ĝis la granda arbo.
5. *I did not hold my book, and it fell upon the floor.*
Mi ne tenis mian libron, kaj ĝi falis sur la plankon.
6. *It began to fall under the table, but I seized it.*
Mi iris en la ĝardenon ĝis la granda arbo.
7. *My brother pushed the books into their box, and put it on the table.*
Mia frato puŝis la librojn en ilian skatolon, kaj metis ĝin sur la tablon.
8. *We went to the city of Boston yesterday and into a beautiful house.*
Ni iris al la urbo Bostono hieraŭ kaj en belan domon.
9. *The arab shook his head and said, "No."*
La arabo skuis la kapon kaj diris, "Ne."
10. *But the camel commenced to go through the door.*
Sed la kamelo komencis iri tra la pordo.
11. *His remark did not seem to surprise the camel.*

Lia diro ne ŝajnis surprizi la kamelon.

12. *The camel pushed its head and neck, and soon its whole body into the warm house.*

La kamelo puŝis siajn kapon kaj kolon kaj baldaŭ sian tutan korpon, en la varman domon.

[or: "...puŝis sian kapon kaj kolon..." You can look at this in two ways:

a) You could say "sian kapon kaj kolon", on the grounds that it's secretly short for "sian kapon kaj sian kolon".

b) You could say "siajn kapon kaj kolon", on the grounds that "its" is describing two things (the camel's head and its neck), and should therefore be plural.

One makes as much sense as the other, both are in common usage, and they mean exactly the same thing. So take your pick.]

13. *It wished to put merely its nose into it.*

Ĝi volis meti nur sian nazon en ĝin.

14. *The arab was angry, because it pushed itself into his house.*

La arabo estis kolera, ĉar ĝi puŝis sin en lian domon.

15. *He said, "Brother, the house is mine, and I do not wish to have you in it."*

Li diris, "Frato, la domo estas la mia, kaj mi ne volas havi vin en ĝi."

16. *But soon after the remark, the whole camel was in the house.*

Sed baldaŭ post la rimarko, la tuta kamelo estis en la domo.

17. *He pushed the young arab into the street.*

Li puŝis la junan araban en la straton.

18. *He went across the street and stood upon the grass under a tree.*

Li iris trans la straton kaj staris sur la herbo sub arbo.

Lesson XI

1. *Today it is raining, but yesterday it was snowing.*

Hodiaŭ pluvas, sed hieraŭ neĝis.

2. *Did your friend John carry his chair into the house?*

Ĉu via amiko John (Johano) portis sian seĝon en la domon?

3. *I saw your good friends on the way to the city.*

Mi vidis viajn bonajn amikojn sur la vojo al la urbo.

[A different way of saying "on the way", with a slightly different nuance, is introduced in Lesson XXXV.]

4. *Is the large sack behind the door theirs?*

Ĉu la granda sako post la pordo estas la ilia?

5. *Neither she nor her brother saw the whole city.*

Nek ŝi nek ŝia frato vidis la tutan urbon.

6. *They went to the city of Boston and lost their way.*

Ili iris al urbo Bostono kaj perdis sian vojon.

7. *There are interesting houses across the street.*

Estas interesaj domoj trans la strato.

8. *The body of a camel is large, and its neck is long.*

La korpo de kamelo estas granda, kaj ĝia kolo estas longa.

9. *The camel pushed its head into the house of the arab, and he was angry.*
La kamelo puŝis sian kapon en la domon de la arabo, kaj li estis kolera.
 10. *On the sand in the desert there lies a sack.*
Sur la sablo en la dezerto kuŝas sako.
 11. *In the sack there is money.*
En la sako estas mono.
 12. *The arab was warm, and wished to drink water.*
La arabo estis varma, kaj volis trinki akvon.
 13. *He also wished to give water to the faithful camel.*
Li ankaŭ volis doni akvon al la fidela kamelo.
 14. *Nevertheless, he found only money in the sack.*
Tamen, li trovis nur mono en la sako.
 15. *He was angry, and did not keep the sack.*
Li estis kolera, kaj ne tenis la sakon.
 16. *Yesterday he wished to find money, but today he prefers water.*
Hieraŭ li volis trovi monon, sed hodiaŭ li preferas akvon.
 17. *Nevertheless there is only sand in the desert.*
Tamen estas nur sablo en la dezerto.
 18. *He wished to come from the dry desert to the house of a faithful friend.*
Li volis veni de la seka dezerto al la domo de fidela amiko.
 19. *Both he and his friends are rich.*
Kaj li kaj liaj amikoj estas riĉaj.
 20. *They went to his house yesterday, and came to theirs today.*
Ili iris al lia domo hieraŭ, kaj venis al la sia hodiaŭ.
- [or: "...al la *siaj* hodiaŭ.", depending on whether these friends live all together in one house, or in several different houses.]
21. *They do not need money.*
Ili ne bezonas monon.

Lesson XII

1. *One can see that the weathercock points-out the winds.*
Oni povas vidi, ke la ventoflago montras la venton.
2. *They say that the west wind will be a dry wind.*
Oni diras, ke la okcidenta vento estos seka vento.
3. *The weathercock now shows that an agreeable south wind blows.*
La ventoflago nun montras, ke agrabla suda vento blovas.
4. *People will be angry with (against) the weathercock, because it points-out a north wind.*
Oni koleros kontraŭ la ventoflago, ĉar ĝi montras nordan venton.
5. *A north wind is not warm, and the grain and fruit will need a warm wind.*

Norda vento ne estas varma, kaj la greno kaj fruktoj bezonos varman venton.

[or: "...la greno kaj la fruktoj..."]

6. *It snowed, and the young children were not warm, because the north wind blew.*
Neĝis, kaj la junaj infanoj ne estis varmaj, ĉar la norda vento blovis.
7. *People will like a south wind, but an east wind will carry rain.*
Oni ŝatos sudan venton, sed orienta vento portos pluvon.
8. *Can one find money in the desert?*
Ĉu oni povas trovi monon en la dezerto?
9. *Do you think (that) he is in the house?*
Ĉu vi opinias ke li estas en la domo?
10. *He is said to be (they say that he is) on the street.*
Oni diras ke li estas sur la strato.
11. *It is thought (people think) that the camel is a faithful friend.*
Oni opinias ke la kamelo estas fidela amiko.
12. *I am told (people tell me) that the camel has a large body, and a long neck.*
Oni diras al mi ke la kamelo havas grandan korpon, kaj longan kolon.
13. *One can see that it is not beautiful.*
Oni povas vidi ke ĝi ne estas bela.
14. *People do not like to drink warm water.*
Oni ne ŝatas trinki varman akvon.
15. *Nevertheless we shall drink warm water in the city.*
Tamen ni trinkos varman akvon en la urbo.
16. *It was beautiful weather yesterday, but today we shall have good weather also.*
Estis bela vetero hieraŭ, sed ankaŭ hodiaŭ ni havos bonan veteron.
17. *I think that a warm wind will blow soon.*
Mi opinias ke varma vento baldaŭ blovos.
18. *My friend has a beautiful new house.*
Mia amiko havas belan novan domon.

Lesson XIII

1. *The east wind is dry and the south wind will be too warm.*
La orienta vento estas seka kaj la suda vento estos tro varma.
2. *A west wind blew against the weathercock, but the grain needed a south wind.*
Okcidenta vento blovis kontraŭ la ventoflago, sed la greno bezonis sudan venton.
3. *A north wind is blowing and I think that it will soon snow.*
Norda vento blovas kaj mi opinias ke baldaŭ neĝos.
4. *It (51) will be beautiful weather tomorrow, because a pleasant wind is now blowing.*
Estos bela vetero morgaŭ, ĉar agrabla vento nun blovas.
5. *The flowers will wither because those children gathered them.*

La floroj velkos ĉar tiuj infanoj kolektis ilin.

6. *They are talking about that park, but I do not wish to take-a-walk, because there are clouds in (on) the sky.*
Ili parolas pri tiu parko, sed mi ne volas promeni, ĉar estas nuboj sur la ĉielo.
7. *At least we shall take an umbrella, and my brother will hold it over our heads.*
Almenaŭ ni portos ombrelon, kaj mia frato tenos ĝin super niaj kapoj.
8. *My sister said "Mother and I are-afraid that it will rain."*
Mia fratino diris, "Patrino kaj mi timas ke pluvos."
9. *My young sister will be careful about that new umbrella.*
Mia juna fratino zorgos pri tiu nova ombrelo.
10. *I wonder whether she will take-a-walk tomorrow.*
Mi scivolas ĉu ŝi promenos morgaŭ.

[Rimarko de Dan: Kellerman recommends the use of *miri* in phrases like "He wondered whether I heard," which he gives as "*Li miris ĉu mi aŭdas*." Such usage is incorrect.

According to the Oxford English Dictionary, the English verb to wonder has two basic meanings. The first, which is more common in modern English, is "to desire or be curious to know something." The second, which is an older meaning and doesn't see as much use any more, is "to feel admiration and amazement; marvel."

According to my own understanding, and all authoritative sources I can find, "miri" means only "to be amazed". The sense "to want to know" can be rendered in a few different ways; I'd recommend "*scivoli*".]

11. *That park is pleasant and the grass is soft and green.*
Tiu parko estas agrabla kaj la herbo estas mola kaj verda.
12. *The birds are building their nests now, in those branches above our heads.*
La birdoj konstruas siajn nestojn nun, en tiuj branĉoj super niaj kapoj.
13. *The sky above us is blue, and a west wind is beginning to blow.*
La ĉielo super ni estas blua, kaj okcidenta vento komencas blovi.
14. *I can see that weathercock, on that large house near the park.*
Mi [povas] vidi tiun ventflagon, sur tiu granda domo apud la parko.
15. *Mother says that my sister will have a new hat tomorrow.*
Patrino diras ke mia fratino havos novan ĉapelon morgaŭ.
16. *She will be careful of (about) that hat.*
Ŝi zorgos pri tiu ĉapelo.
17. *My father's friend is very careful of his son.*
La amiko de mia patro tre zorgas pri sia filo.

["His son" here is most likely "my father's friend's son", in which case the word before "filo" would be "sia". If the speaker intends it to mean "my father's son" (an odd turn of phrase, but not impossible), it would be "lia" instead.]

18. *One sees that he is not a strong boy.*
Oni vidas ke li ne estas forta knabo.

Lesson XIV

1. *The birds have very strong wings on their bodies, but they do not have hands.*
La birdoj havas tre fortajn flugilojn sur siaj korpoj, sed ili ne havas manojn.

2. *They will build their nests, and sing about the young birds.*
Ili konstruos siajn nestojn, kaj kantos pri la junaj birdoj.
3. *Those children were talking to me yesterday about their cat.*
Tiuj infanoj parolis al mi hieraŭ pri sia kato.
4. *They said that it likes to catch and eat sparrows.*
Ili diris ke ĝi ŝatas kapti kaj manĝi paserojn.
5. *Tomorrow it will hide (itself) behind a tree, and will catch a young sparrow.*
Morgaŭ ĝi kaŝos sin post arbo, kaj kaptos junan paseron.
6. *The children will gather peaches in that-person's garden, and will put them upon a plate.*
La infanoj kolektos persikojn en ties ĝardeno, kaj metos ilin sur teleron.
7. *They will shake the whole tree by means of a branch.*
Ili skuos la tutan arbon per branĉo.
8. *The sweet fruit above them will fall upon the soft green grass.*
La dolĉaj fruktoj super ili falos sur la molan verdan herbon.
9. *The children wondered whether the cherries were ripe.*
La knabinoj scivolis ĉu la ĉerizoj estas maturaj.
10. *They seem almost ripe, and tomorrow the children will pick (gather) them, with the help of their father.*
Ili ŝajnas preskaŭ maturaj, kaj morgaŭ la infanoj kolektos ilin, per la helpo de sia patro.

[or: "kun la helpo..."; both expressions are valid, though Kellerman prefers "per".]

11. *It is said (54) that the grain in that-man's field very [much] needs rain.*
Oni diras ke la greno en ties kampo tre bezonas pluvon.
12. *People also think that the flowers will wither, for (because) it did not rain yesterday or today.*
Oni ankaŭ opinias ke la floroj velkos, ĉar pluvis nek hieraŭ nek hodiaŭ.
13. *My careful young friend will carry an umbrella in his hand tomorrow, because he fears the rain.*
Mia zorga juna amiko portos ombrelon en la mano morgaŭ, ĉar li timas la pluvon.
14. *He sees those gray clouds in (on) the sky.*
Li vidas tiujn grizajn nubojn sur la ĉielo.
15. *He holds the umbrella by its handle.*
Li tenas la ombrelon per ĝia tenilo.

["tenilo", "montrilo", etc. are introduced in paragraph 63 of this lesson, though they're not listed in the vocabulary section for some reason.]

16. *The weathercock is an indicator concerning the weather.*
La ventoflago estas montrilo pri la vetero.
17. *One eats meat with a fork, and soup with a spoon.*
Oni mangas viandon per forko, kaj supo per kulero.
18. *One holds the spoon in the right hand.*
Oni tenas la kuleron en la dekstra mano.
19. *A knife is sharp, but one does not need a sharp fork.*
Tranĉilo estas akra, sed oni ne bezonas akran forkon.

20. *We shall have a very good meal, and also very good coffee.*
Ni havos tre bonan manĝon, kaj ankaŭ tre bonan kafon.

Lesson XV

1. *Does one eat potatoes and meat with a fork or a spoon?*

Ĉu oni manĝas terpomojn kaj viandon per forko aŭ kulero?

[or: "...per forko aŭ per kulero?"]

[Rimarketo de Dan: Or rarely, "...terpomojn kaj *viandojn* per forko..." Just to confuse you, my notes about frukto(j) do not usually apply to the word *viando*, which is more often treated as a substance, like butter or water. I'd say *viandoj* is also correct (it pops up a few times in important early Esperanto literature), but it's a very rare usage.]

2. *One puts soup into the mouth by means of a spoon.*

Oni metas supon en la buŝon per kulero.

3. *One cuts fruit with a knife, and puts the fruit upon a plate.*

Oni tranĉas frukton per tranĉilo, kaj metas la frukton sur teleron.

4. *The coffee was cold, and I was much dissatisfied.*

La kafo estis malvarma, kaj mi estis tre malkontenta.

5. *My knife was dull, nevertheless I almost immediately cut my (the) left hand.*

Mia tranĉilo estis malakra, tamen mi preskaŭ tuj tranĉis la maldekstran manon.

6. *I was ashamed, but I think that the handle of that knife was very short.*

Mi hontis, sed mi opinias ke la tenilo de tiu tranĉilo estis tre mallonga.

7. *The grass is wet today, and I fear that we shall not be able to take a walk, even in that small park.*

La herbo estas malseka hodiaŭ, kaj mi timas ke ni ne povos promeni, eĉ en tiu malgranda parko.

8. *I dislike to go-walking upon the hard streets.*

Mi malŝatas promeni sur la malmolaj stratoj.

9. *The courageous young man and his aged friend talked about their enemies.*

La kuraĝa juna viro kaj lia maljuna amiko parolis pri siaj malamikoj.

10. *They wished to be careful about their horses.*

Ili volis esti zorgaj pri siaj ĉevaloj.

[or: "Ili volis zorgi..."]

11. *The young man was very sly, and wished to sleep during the night.*

La juna viro estis tre ruza, kaj volis dormi dum la nokto.

12. *He said that one can steal a black horse during the dark night.*

Li diris ke oni povas ŝteli nigran ĉevalon dum la malluma nokto.

13. *He said that either (au) he or the old man would guard the horses.*

Li diris, ke aŭ li aŭ la maljuna viro gardos la ĉevalojn.

14. *The old man answered that he would give to him his [own] white horse.*

La maljuna viro respondis ke li donos al li sian blankan ĉevalon.

15. *He took that one's black horse.*

Li prenis ties nigran ĉevalon.

16. *He was ashamed, and was very angry at his faithless friend.*
Li hontis, kaj estis tre kolera kontraŭ sia malfidela amiko.
17. *But he stayed-awake, and guarded the horses.*
Sed li maldormis, kaj gardis la ĉevalojn.

Lesson XVI

1. *The foolish friends of the young man and his aged father did not stay with them.*
La malsaĝaj amikoj de la juna viro kaj lia maljuna patro ne restis kun ili.
2. *They did not help them with their swords, but ran away at once (tuj), and were not ashamed.*
Ili ne helpis ilin per siaj glavoj, sed tuj forkuris, kaj ne hontis.
3. *The old man heard disagreeable voices behind him, and soon he saw the enemy.*
La maljuna viro aŭdis malagrablajn voĉojn post si, kaj baldaŭ li vidis la malamikon.
4. *The enemy called them, and hastened there (69).*
La malamiko vokis ilin, kaj rapidis tien.
5. *Those sly bad men took the money out of the pockets of the courageous young man.*
Tiuj ruzaj malbonaj viroj forprenis la monon el la poŝoj de la kuraĝa juna viro.
6. *They stood around him, and also around his father.*
Ili staris ĉirkaŭ li, kaj ankaŭ ĉirkaŭ lia patro.
7. *The father and son could not even guard their horses.*
La patro kaj la filo ne povis eĉ gardi siajn ĉevalojn.
8. *The enemy did not leave (to) these their horses, but took both the horses and the money.*
La malamikoj ne lasis al ĉi tiuj iliajn ĉevalojn, sed prenis kaj la ĉevalojn kaj la monon.
9. *Soon the enemy rode away, during the late hours of the night.*
Baldaŭ la malamikoj forrajdis, dum la malfruaj horoj de la nokto.
10. *The father and son were angry and dissatisfied.*
La patro kaj la filo estis kolera kaj malkontentaj.
11. *They said "We fear and dislike such men."*
Ili diris, "Ni timas kaj malŝatas tiajn virojn."
12. *The father said "By the help of our neighbors we can (povos) find those bad men, and drive them away, out of the desert."*
La patro diris, "Per la helpo de niaj najbaroj ni povos trovi tiujn malbonajn virojn, kaj forpelos ilin, el la dezerto."
- ["Najbaroj" (neighbour) is not in the vocabulary but it should be as it has been used in the reading exercises since Lesson XIV]
13. *The son replied, "Dear Father, such a proposal seems good, and I will help with my long sharp sword."*
La filo respondis, "Kara Patro, tia propono ŝajnas bona, kaj mi helpos per mia longa akra glavo."
14. *But we are now in the desert, and the road to the city is long.*
Sed ni estas nun en la dezerto, kaj la vojo al la urbo estas longa.
15. *We cannot ride thither, but we can walk thither.*
Ni ne povas rajdi tien, sed ni povas marŝi tien.

16. *Can you not hasten, with (per) my help?*
Ĉu vi ne povas rapidi, per mia helpo?
17. The wise old man answered, "Yes, my son, with such help I can walk thither."
La saĝa maljuna viro respondis, "Jes, mia filo, per tia helpo mi povas marŝi tien."

Lesson XVII

1. *An interesting story is related (54) about Frederick the Great.*
Oni rakontis interesan rakonton pri Frederiko Granda.
- [*"Rakonto"* (story), which derives from "rakonti", hasn't actually been introduced yet; it appears in Lesson XX.]
 [Note that Kellerman uses "Frederiko Granda"; however, modern Esperanto usage is "Frederiko La Granda"]
2. *His youngest servant stayed outside of the door.*
Lia plej juna servisto restis ekster la pordo.
3. *The king called him, and he hastened thither and stood before him.*
La reĝo vokis lin, kaj li rapidis tien kaj staris antaŭ li.
4. *Yesterday he did not hear the king.*
Hieraŭ li ne aŭdis la reĝon.
5. *The king called him, but he did not answer.*
La reĝo vokis lin, sed li ne respondis.
6. *The king thought that the boy had gone away with the older servants, and he was angry.*
La reĝo opiniis ke la knabo foriris kun la pli maljunaj servistoj, kaj li estis kolera.
7. *He left his book on the table, and went to the door.*
Li lasis sian libron sur la tablo, kaj iris al la pordo.
8. *Then he saw that the little boy was sleeping there.*
Tiam li vidis ke la malgranda knabo dormas tie.
9. *He looked at him with greater interest, and saw a letter in his pocket.*
Li rigardis lin kun pli granda intereso, kaj vidis leteron en lia poŝo.
10. *The letter was from the boy's mother.*
La letero estis de la patrino de la knabo.
11. *He had written a letter to her, with his pen, and had given (to) her money, because she was poor.*
Li skribis leteron al ŝi, per sia plumo, kaj donis al ŝi monon, ĉar ŝi estis malriĉa.
12. *He wrote longer letters with pleasure, because he was a most faithful son.*
Li skribis pli longajn leterojn kun plezuro, ĉar li estis plej fidela filo.
13. *The king congratulated the mother of the boy, concerning such a son.*
La reĝo gratulis la patrinon de la knabo, pri tia filo.
14. *(The) king Frederick wished to be kinder (pli bona) to the boy.*
La reĝo Frederiko volis esti pli bona al la knabo.
15. *He placed his book upon the table, near his sword, and talked to the little servant.*
Li metis sian libron sur la tablon, apud sia glavo, kaj parolis al la malgranda servisto.
16. *Then the older servants came, and stood around the king.*
Tiam la pli maljunaj servistoj venis, kaj staris ĉirkaŭ la reĝo.

17. *They walked with great care, and the younger servant did not hear them.*
Ili marŝis kun granda zorgo, kaj la pli juna servisto ne aŭdis ilin.
18. *They loved the little boy, and wished to help him.*
Ili amis la malgrandan knabon, kaj volis helpi lin.

Lesson XVIII

1. *I read a most interesting book about Frederick the Great.*
Mi legis tre interesan libron pri Frederiko Granda.
- ["a most <adjective>" is an English idom and means "very <adjective>".]
2. *It relates that he often stayed-awake and read with great interest during the later hours of the night.*
Ĝi rakontas ke li ofte maldormis kaj legis kun granda intereso dum la malfruaj horoj de la nokto.
3. *His youngest servant was a small boy.*
Lia plej juna servisto estis malgranda knabo.
4. *The king loved this boy more than [he loved] the older servants.*
La reĝo amis ĉi tiun knabon pli ol la pli maljunajn servistojn.
5. *The winter is a less pleasant season than the spring, but the summer is more pleasant than that [season].*
La vintro estas malpli agrabla sezono ol la printempo, sed la somero estas pli agrabla ol tiu.
6. *During March the east winds blow most strongly, and shake the trees very much.*
Dum marto la orientaj ventoj blovas plej forte, kaj skuas la arbojn tre multe.
7. *In April one needs his umbrella, for (the reason that) there are often clouds in the sky and it rains a great deal (very much).*
En aprilo oni bezonas sian ombrelon, ĉar estas ofte nuboj sur la ĉielo kaj pluvas tre multe.
8. *The streets are very wet, but the water does not seem to wash them.*
La stratoj estas tre malsekaj, sed la akvo ŝajnas ne lavi ilin.
9. *In May one begins to find sweet violets, and the birds in the trees above our heads sing very sweetly.*
En majo oni komencas trovi dolĉajn violojn, kaj la birdoj en la arboj super niaj kapoj kantas tre dolĉe.
10. *In June the most beautiful roses are seen (54).*
En junio oni vidas la plej belajn rozojn.
11. *July and August are the warmest months of the whole year.*
Julio kaj aŭgusto estas la plej varmaj monatoj de la tuta jaro.
12. *The days are longer than the nights, and the weathercock shows west and south winds, instead of those disagreeable north and east winds.*
La tagoj estas pli longaj ol la noktoj, kaj la ventflago montras okcidentajn kaj sudajn ventojn, anstataŭ tiujn malagrablajn nordajn kaj orientajn ventojn.
13. *One stays outside [of] the house then with greater pleasure, and goes walking in the parks.*
Oni restas ekster la domo tiam kun pli granda plezuro, kaj promenas en la parkoj.
14. *I think that I like the summer better than you [do].*
Mi opinias ke mi ŝatas la someron pli ol vi.
15. *Therefore I praise the summer more than you [do].*
Tial mi laŭdas la someron pli ol vi.

16. *However, I praise you more than [I praise] your younger brother.*
Tamen, mi laŭdas vin pli multe ol vian pli junan fraton.

[‘tamen’ = however, nevertheless, nonetheless.]

17. *He is less wise than you.*
Li estas malpli saĝa ol vi.

Lesson XIX

1. *September, October and November are the months of autumn.*
Septembro, oktobro, kaj novembro estas la monatoj de aŭtuno.
- [or "...de la aŭtuno."]
2. *In these months, people harvest the yellow grain and gather various fruits.*
En ĉi tiuj monatoj, oni rikoltas la flavan grenon kaj kolektas diversajn fruktojn.
3. *The leaves on the trees around us begin to have red and yellow colors.*
La folioj sur la arboj ĉirkaŭ ni komencas havi ruĝajn kaj flavajn kolorojn.
4. *They begin to fall from the branches and lie upon the ground.*
Ili komencas fali de la branĉoj kaj kuŝi sur la tero.
5. *The more strongly the cold north wind blows through the branches, the sooner the leaves fall from there.*
Ju pli forte blovas la malvarma norda vento tra la branĉoj, des pli frue falas la folioj de tie.
6. *They lie under the bare trees, with the brown grass.*
Ili kuŝas sub la nudaj arboj, kun la bruna herbo.
7. *The sooner it snows, the sooner the ground will seem to have a white carpet.*
Ju pli frue neĝos, des pli frue la tero ŝajnos havi blankan tapiŝon.
8. *The snow will completely (tute) cover the grass during the months of the winter.*
La neĝo kovros tute la herbon dum la monatoj de la vintro.
- [or: "La neĝo tute kovros la herbon..."]
9. *These months are December, January and February.*
Ĉi tiuj monatoj estas decembro, januaro, kaj februaro.
10. *From that time (de tiam) the ice and snow will cover the roads, and altogether (tute) hide them.*
De tiam, la glacio kaj neĝo kovros la vojojn, kaj tute kaŝos ilin.
11. *There will often be ice on the water of the river.*
Estos ofte glacio sur la akvo de la rivero.
12. *We like this season of the year more than March, April and May.*
Ni ŝatas ĉi tiun sezonon de la jaro pli ol marton, aprilon, kaj majon.
13. *We like it even more than the summer.*
Ni ŝatas ĝin eĉ pli ol la someron.
14. *The months of the latter (62) are June, July and August.*
Ĉi ties monatoj estas junio, julio, kaj aŭgusto.
15. *The summer is the warmest season of the entire year.*
La somero estas la plej varma sezono de la tuta jaro.

16. *Therefore we often say that the summer is the pleasantest season.*

Tial ni ofte diras ke la somero estas la plej agrabla sezono.

17. *Because of its many pleasures, the summer is dear to me.*

Pro ĝiaj multaj plezuroj, somero estas kara al mi.

[aŭ "...somero karas al mi."]

18. *It is between the spring and the autumn.*

Ĝi estas inter la printempo kaj la aŭtuno.

Lesson XX

1. *Many years ago we had a small house across the river.*

Antaŭ multaj jaroj ni havis malgrandan domon trans la rivero.

2. *We did not remain there during the entire year, but only in the warmer months of the summer.*

Ni ne restis tie dum la tuta jaro, sed nur en la pli varmaj monatoj de la somero.

[This is a misleading sentence, and the translation follows. You, gentle reader, might say "We remained there not during the entire year..." / "Ni restis tie ne dum la tuta jaro...".

3. *Often we stayed until September or even until October.*

Ofte ni restas ĝis septembro aŭ eĉ ĝis oktobro.

4. *My younger brothers and sisters amused themselves very well there from (the) morning until (the) evening.*

Miaj junaj fratoj kaj fratinoj amuzis sin tre bone tie de la mateno ĝis la vespero.

5. *They amused themselves among the flowers and trees, or went from there into the large fields.*

Ili amuzis sin inter la floroj kaj la arboj, aŭ iris de tie en la grandajn kampojn.

[or: "...la floroj kaj arboj..."]

6. *Here the men work energetically, and harvest the ripe yellow grain.*

Ĉi tie la viroj laboras energie, kaj rikoltas la maturan flavan grenon.

7. *Only on Sunday do they rest, because on that day one does not work.*

Nur je dimanĉo ili ripozas, ĉar je tiu tago oni ne laboras.

8. *Between August and November the men work more than in the winter.*

Inter aŭgusto kaj novembro la viroj laboras pli ol dum la vintro.

9. *In December and after that month they rest, for (83) from that time the frost, ice and snow cover the ground.*

Je decembro kaj post tiu monato ili ripozas, ĉar de tiu tempo la frosto, glacio, kaj neĝo kovras la teron.

10. *Because of the snow on the ground, long walks are not pleasant in the winter.*

Pro la neĝo sur la tero, longaj promenoj ne estas agrablaj en la vintro.

11. *Recently (90) we went walking in the park across the river, but we were so tired after that walk!*

Antaŭ ne longe ni promenis en la parko trans la rivero, sed ni estis tre lacaj post tiu promeno!

12. *The longer the walk is, the sooner one wishes to rest.*

Ju pli longa estas la promeno, des pli frue oni volas ripozi.

13. *On Monday it rained, so (78) we read stories and wrote letters, in a pleasant light room in our house.*

Je lundo pluvis, tial ni legis rakontojn kaj skribis leterojn, en agrabla luma ĉambro en nia domo.

14. *Before evening, however, the sun shone, and the streets were not so muddy.*

Antaŭ vespero, tamen, la suno brilis, kaj la stratoj ne estis tiel kotaj.

[Compare with sentence #11: 'so' --> 'tre'; but here the sentence means "...tiel kotaj kiel post vespero."]

15. *On Tuesday these streets were almost dry, and soon the roads near the river and between the fields will also be dry.*

Je mardo ĉi tiuj stratoj estis preskaŭ sekaj, kaj baldaŭ la vojoj apud la rivero kaj inter la kampoj ankaŭ estos sekaj.

16. *A few years ago those roads were very good.*

Antaŭ kelkaj jaroj tiuj vojoj estis tre bonaj.

Lesson XXI

1. *Tuesday my brother heard an interesting story, and Wednesday evening after a pleasant walk he related it to me.*

Mardon mia frato aŭdis interesan rakonton, kaj merkredon vespere post agrabla promeno li rakontis ĝin al mi.

2. *The story is, that many years ago God made the beautiful new world, and gave it to the seasons.*

La rakonto estas, ke antaŭ multaj jaroj Dio faris la belan novan mondon, kaj donis ĝin al la sezonoj.

3. *They laughed for joy, and said that they would guard it well.*

Ili ridis pro ĝojo, kaj diris ke ili gardos ĝin bone.

4. *They were ready for pleasure, and also were willing (volis) to work energetically for-the-sake-of the new young world.*

Ili estis pretaj por plezuro, kaj ankaŭ volis labori energie por la nova juna mondo.

[or: "Ili pretis por plezuro..."]

5. *Almost a year they were happy, but these seasons were too diverse, and could not long remain friends.*

Dum preskaŭ jaro ili estis feliĉaj, sed ĉi tiuj sezonoj estis tro diversaj, kaj ne povis longe resti amikoj.

6. *The brilliant summer wept and reproached the tired autumn.*

La brila somero ploris kaj riproĉis la lacan aŭtunon.

7. *The autumn preferred to rest, and disliked the muddy weather of the inconstant spring.*

La aŭtuno preferis ripozi, kaj malŝatis la kotan veteron de la malkonstanta printempo.

8. *The quiet winter concealed itself beneath the frost and soft white snow, and wished to sleep.*

La kvieta vintro kaŝis sin sub la frosto kaj mola blanka neĝo, kaj volis dormi.

9. *The longer they kept the world among them, the more they quarreled.*

Ju pli longe ili tenis la mondon inter ili, des pli ili malpacis.

10. *Soon the autumn made the proposition, "We will divide the world."*

Baldaŭ la aŭtuno proponis, "Ni dividos la mondon."

[or: "...aŭtuno faris la proponon..."]

11. *Immediately that morning the seasons divided the world among themselves.*

Tuj tiun matenon la sezonoj dividis la mondon inter si.

12. *The northern and southern lands now belong to the winter, and the middle of the world belongs to the summer.*

La nordaj kaj la sudaj landoj nun apartenas al la vintro, kaj la mezo de la mondo apartenas al la somero.

13. *The spring and autumn took for themselves those lands between the winter and summer.*

La printempo kaj la aŭtuno prenis por si tiujn landojn inter la vintro kaj la somero.

Lesson XXII

1. *Diogenes was a wise man who dwelt in a Greek city, many years ago.*
Diogeno estis saĝa viro kiu loĝis en greka urbo, antaŭ multaj jaroj.
2. *In order to show to the inconstant world that one does not need much in order to be happy, he did not have even a house or a bed.*
Por montri al la malkonstanta mondo ke oni ne bezonas multe por esti feliĉa, li ne havis eĉ domon nek liton.
3. *He stayed day and night in a big barrel, instead of residing in a house.*
Li restis tage kaj nokte en granda barelo, anstataŭ loĝi en domo.
4. *He preferred to wear old rags, instead of good clean clothes.*
Li preferis porti malnovajn ĉifonojn, anstataŭ bonajn purajn vestojn.
5. *He said, "The less one needs, the happier he will be."*
Li diris, "Ju malpli oni bezonas, des pli oni feliĉos."
6. *While Alexander the Great was visiting that city, people talked to him about Diogenes.*
Dum Aleksandro Granda vizitis tiun urbon, oni parolis al li pri Diogeno.
7. *They asked, "Are you acquainted-with that wise man?"*
Ili demandis, "Ĉu vi konas tiun saĝan viron?"
8. *Soon the king went with a number of his friends to that-man's big barrel, in the middle of the city.*
Baldaŭ la reĝo iris kun kelkaj amikoj al ties granda barelo, en la mezo de la urbo.
9. *Diogenes was asleep, but the noise of the loud voices waked him, and he said angrily, "You are standing between me and the sun! Will you not go away at once?"*
Diogeno dormis, sed la bruo de laŭtaj voĉoj vekis lin, kaj li diris kolere, "Vi staras inter mi kaj la suno! Ĉu vi ne tuj foriru?"
10. *Although several of the men laughed, Alexander said, "We did not come to quarrel with you.*
Kvankam kelkaj el la viroj ridis, Aleksandro diris, "Ni ne venis por malpaci kun vi.."
11. *I see that you have enough to be happy, so instead of talking and making a noise we shall leave (go away from) you at once."*
Mi vidas ke vi havas sufiĉe por esti feliĉa, tial anstataŭ diri kaj fari bruon ni tuj foriros.
12. *Before Diogenes could answer, Alexander had quietly walked away.*
Antaŭ ol Diogeno povis respondi, Aleksandro kviete formarŝis.

Lesson XXIII

1. *I shall go to the village today with my younger sister.*
Mi iros al la vilaĝo hodiaŭ kun mia pli juna fratino.
2. *We wish to buy some eggs, vegetables and fruit for Mother.*
Ni volas aĉeti kelke da ovoj, legomoj, kaj fruktoj por la patrino.
or:
Ni volas aĉeti kelkajn ovojn, legomojn, kaj fruktojn por la patrino.
3. *Mother prefers to remain in the house, because it is raining.*
La patrino preferas resti en la domo, ĉar pluvas.
4. *It rained on Thursday and Friday, but today it is not raining very much.*
Pluvis jaŭdon kaj vendredon, sed hodiaŭ ne pluvas tre multe.

5. *The air is warm and pleasant, and we shall carry umbrellas with us.*
La aero estas varma kaj agrabla, kaj ni portos ombrelojn kun ni.

[Note: 'air' is not in the lexicon until chapter 26.]

6. *We shall buy some new peas, a box of strawberries and several pounds of sugar.*
Ni aĉetos kelke da novaj pizoj, skatolon da fragoj, kaj kelkajn funtojn da sukero.
7. *Thus we shall have enough for the meals of Saturday and Sunday.*
Tial ni havos sufiĉe por la manĝoj de sabato kaj dimanĉo.
8. *I wonder whether we shall see such asparagus and such cabbage on the tables or in the barrels.*
Mi scivolas ĉu ni vidos tian asparagon kaj brasikon sur la tabloj aŭ en la bareloj.
9. *Although I do not often eat such vegetables, Father and Mother are very fond of (multe ŝatas) both cabbage and asparagus.*
Kvankam mi ne ofte manĝas tiajn legomojn, la patro kaj patrino multe ŝatas kaj brasikon kaj asparagon.
10. *We shall also buy enough milk for several glasses of milk, and we shall need much cream for the strawberries.*
Ni ankaŭ aĉetos sufiĉe da lakto por kelkaj glasoj da lakto, kaj ni bezonos multe da kremo por la fragoj.
11. *It seems that we shall buy such a number of vegetables that we cannot carry them.*
Ŝajnas ke ni aĉetos tiom da legomoj ke ni ne povas porti ilin.
12. *While we were standing near the door, ready to go toward the village (46), we heard a loud voice.*
Dum ni staris apud la pordo, pretaj iri la vilaĝon, ni aŭdis laŭtan voĉon.
13. *A child was standing in the street, and crying.*
Infano staris en la strato, kaj ploris.
14. *He wished to go with his mother to visit some friends.*
Li volis iri kun sia patrino por viziti kelkajn amikojn.
15. *I suppose that a noise on the street waked him, and he did not wish to remain in his bed.*
Mi opiniis ke bruo sur la strato vekis lin, kaj li ne volis resti en sia lito.

['Supozi' does not occur in any of the lessons, only in the mini-dictionary at the end of the book.]

Lesson XXIV

1. *Who is the woman sitting on the sofa in the parlor?*
Kiu estas la virino sidanta sur la kanapo en la salono?
2. *I can not easily see her, but I hear her voice.*
Mi ne facile povas vidi ŝin, sed mi aŭdas ŝian voĉon.
3. *I wonder whose voice that is.*
Mi scivolas kies voĉo tiu estas.
4. *However, I think that it is the voice of a friend of Mother's.*
Tamen, mi opinias ke ĝi estas la voĉo de amiko de la patrino.
5. *Now I can see her, although she does not see me.*
Nun mi povas vidi ŝin, kvankam ŝi ne vidas min.
6. *I am well acquainted with her.*
Mi bone konas ŝin.

7. *She is a friend of our whole family, and is visiting a neighbor of ours (najbaron nian) in this city.*
Ŝi estas amiko de nia tuta familio, kaj estas vizitanta najbaron nian en ĉi tiu urbo.
8. *My sister is sitting on the sofa in another room, and learning her lessons.*
Mia fratino estas sidanta sur la kanapo en alia ĉambro, kaj lernanta siajn lecionojn.
9. *Soon she will go to school.*
Baldaŭ ŝi iros al la lernejo.
10. *Whose book is she reading?*
Kies libron ŝi estas leganta?
11. *That thick book is mine, but the other books on the table near her are hers.*
Tiu dika libro estas la mia, sed la aliaj libroj sur la tablo apud ŝi estas la ŝiaj.
12. *She prefers to sit in the sewing-room (111) to read or write (98), because the curtains in front of the windows are not too thick, and so (78) that room is very light and pleasant.*
Ŝi preferas sidi en la kudrejo por legi aŭ skribi, ĉar la kurtenoj antaŭ la fenestroj ne estas tro dikaj, kaj tial tiu ĉambro estas tre luma kaj agrabla.
13. *She also likes to look at the falling snow, and the men and women walking on the muddy streets.*
Ŝi ankaŭ ŝatas rigardi la falantan neĝon, kaj la virojn kaj virinojn promenantajn sur la kotaj stratoj.
14. *On account of the cold weather, people are wearing thick clothes.*
Pro la malvarma vetero, oni portas dikajn vestojn.
15. *The men and boys are keeping their hands in their pockets while they walk.*
La viroj kaj knaboj tenas la manojn en la poŝoj dum ili promenas.
16. *The girls walking toward the school are friends of my sister's.*
La knabinoj marŝantaj al la lernejo estas amikoj de mia fratino.
17. *In that school they learn to cook. Soon they will be able to bake bread, and even to cook a whole meal.*
En tiu lernejo ili lernas kuiri. Baldaŭ ili povos baki panon, kaj eĉ kuiri tutan manĝon.
18. *I think such a custom is very good.*
Mi opinias ke tia kutimo estas tre bona.
19. *Many persons can not cook well enough (sufiĉe bone).*
Multaj personoj ne povas kuiri sufiĉe bone.

Lesson XXV

1. *What sort of noise do I hear outside the door?*
Kian bruon mi aŭdas ekster la pordo?
2. *Are some of my friends knocking?*
Ĉu kelkaj miaj amikoj frapas?
3. *We were talking yesterday about the examinations in our school, and these boys came home to study with me.*
Ni estis parolantaj hieraŭ pri la ekzamenoj en nia lernejo, kaj ĉi tiuj knaboj venis hejmen por studi kun mi.
4. *I shall go to the door to open it and to greet my friends.*
Mi iros al la pordo por malfermi ĝin kaj saluti miajn amikojn.
5. *Good morning! Did you come to study geometry, or the German language?*
Bonan matenon! Ĉu vi venis por studi geometrion, aŭ la germanan lingvon?

6. *Which of these is usually more difficult, and in which will the examination be the longer?*
Kiu el ili estas kutime pli malfacila, kaj en kiu la ekzameno estos la pli longa?

7. *Well, we brought our German books, because we prefer to study these.*
Nu, ni portis niajn germanajn librojn, ĉar ni preferas studi ĉi tiujn.

[...ni kunportis niajn...'] would be the more common usage in this context. However, this word isn't introduced until a later chapter.]

8. *We wish to know this language thoroughly.*
Ni volas scii ĉi tiun lingvon tre bone.

9. *We shall go into the writing-room (111), for (83) some friends of my grandmother are in the parlor.*
Ni iros en la skribejon, ĉar kelkaj amikoj de mia avino estas en la salono.

10. *We can hear their voices here, and we can not study very well while they are talking.*
Ni povas aŭdi iliajn voĉojn ĉi tie, kaj ni ne povas studi tre bone dum ili estas parolantaj.

11. *They were carrying many flowers, and gave a beautiful bouquet to my grandmother.*
Ili estis portantaj multajn florojn, kaj donis belan bukedon al mia avino.

12. *She said "Many thanks for (86) the sweet violets! In whose garden did they bloom?"*
Ŝi diris "Multajn dankojn pro la dolĉaj violetoj! En kies ĝardeno ili floris?"

13. *Her friend's granddaughter is a friend of my youngest sister.*
La nepino de ŝia amiko estas amiko de mia plej juna fratino.

14. *Well, shall we begin to study? Have you enough paper, and have you a good pen?*
Nu, ĉi ni komencu studi? Ĉu vi havas sufiĉe da papero, kaj ĉu vi havas bonan plumon?

[or: "...havas sufiĉan paperon..."]

15. *I shall close this other door, because they are baking bread in the kitchen, and cooking meat.*
Mi fermos ĉi tiun alian pordon, ĉar ili estas bakantaj panon en la kuirejo, kaj kuirantaj viandon.

16. *We shall be hearing the voices of so many persons that I know that we can not study.*
Ni estos aŭdantaj la voĉojn de tiom da personoj, ke mi scias, ke ni ne povas studi.

Lesson XXVI

1. *While we were walking home (121) from school yesterday, it rained very suddenly.*
Dum ni estis marŝantaj hejmen de la lernejo hieraŭ, pluvis tre subite.

[or "...pluvas subitege."]

2. *What a storm it was!*
Kiel pluvegis!

[or: "Kia pluvego tio estis!"]

3. *We were talking about the lessons in geometry, and were looking at these books about the German language.*
Ni estis parolantaj pri la lecionoj de geometrio, kaj estis rigardantaj ĉi tiujn librojn pri la germana lingvo.

4. *So we did not see the clouds in (on) the sky.*
Do ni ne vidis la nubojn sur la ĉielo.

[or, "Tial ni ne vidis..."]

5. *Well, we forgot about examinations and began to wonder where to go.*
Nu, ni forgesis pri ekzamenoj kaj komencis scivoli kien iri.
6. *We did not know whether we had enough time to run even to Grandfather's house before it would rain.*
Ni ne sciis ĉu ni havas sufiĉe da tempo por kuri eĉ al la domo de la avo antaŭ ol pluvos.
7. *Many papers fell out of our books, and the wind caught them.*
Multaj paperoj falis el niaj libroj, kaj la vento kaptis ilin.
8. *The wind chased them away from us, and they seemed to dance around in the air.*
La vento forpelis ilin de ni, kaj ili ŝajnis danci ĉirkaŭen en la aero.
9. *However, we easily caught and gathered them, and then we ran forward.*
Ni tamen facile kaptis kaj kolektis ilin, kaj tiam ni kuris antaŭen.
10. *Suddenly it thundered very loudly, and we saw the brilliant lightning in the sky.*
Subite tondris tre laŭte, kaj ni vidis la brilan fulmon sur la ĉielo.
11. *We almost closed our eyes for the lightning.*
Ni preskaŭ fermis niajn okulojn pro la fulmo.
12. *Big drops of rain fell heavily and struck the dust violently.*
Grandaj gutoj da pluvo falis peze kaj frapis la polvon fortege.
13. *The air was heavy and still then, and the storm immediately followed the few drops of rain.*
La aero estis peza kaj kvieta tiam, kaj la pluvego tuj sekvis la malmultajn gutojn da pluvo.
14. *We hastened across the street, and ran faster and faster.*
Ni rapidis trans la strato, kaj kuris pli kaj pli rapide.
15. *We were exhausted (122) and our clothes were exceedingly wet before we were in the house.*
Ni lacegis kaj niaj vestoj estis malsekegaj antaŭ ol ni estis en la domo.
16. *The rain was dropping from the roof, but we ran through it, and knocked on the door.*
La pluvo estis falanta de la tegmento, sed ni kuris tra ĝi, kaj frapis sur la pordon.
17. *We rested some time here, before going home.*
Ni ripozis dum kelka tempo ĉi tie, antaŭ ol hejmen iri.

[or, "...kelkan tempon..."]

Lesson XXVII

1. *Although the enemies of Robert Bruce conquered him many times, he finally conquered them in Scotland, because he was patient and very courageous.*
Kvankam la malamikoj de Roberto Bruce (Brus) venkis lin multfoje, li fine venkis ilin en Skotlando, ĉar li estis pacienca kaj tre kuraĝa.
2. *He was sitting in a large stable, to hide (himself), and also in order to (98) look directly from its roof (at) the soldiery (126) of the enemy.*
Li estis sidanta en granda ĉevalejo, por kaŝi sin, kaj ankaŭ por rigardi rekte de ĝia tegmento la soldataron de la malamiko.
3. *At the end of the day he noticed a spider crawling up (ward) on the wall.*
Je la fino de la tago li rigardis araneon rampantan supren sur la muro.

4. *The spider fell suddenly into the dust and lay at the king's feet, but soon began to crawl up.*
La araneo falis subite en la polvon kaj kuŝis ĉe la piedoj de la reĝo, sed baldaŭ komencis rampi supren.
5. *"Where does it wish to go?" said the king to himself.*
"Kien ĝi volas iri?" diris la reĝo al si.
6. *"What patience it shows! It has crawled up and fallen down a great many times."*
Kian paciencon ĝi montras! Ĝi rampis supren kaj falis malsupren multegajn fojojn.
7. *Finally however the spider succeeded, and crawled up to the ceiling.*
Fine tamen la araneo sukcesis, kaj rampis ĝis la plafono.
8. *The king said that he had learned a lesson from the patient spider.*
La reĝo diris ke li lernis lecionon de la pacienca araneo.
9. *He said "Although the enemy have conquered many times, because they have a larger number of soldiers, I shall finally succeed against them."*
Li diris, "Kvankam la malamikoj estas venkinta multajn fojojn, ĉar ili havas pli grandan nombron da soldatoj, mi fine sukcesos kontraŭ ili."
- ["...enemy have..." ... modern usage would have this as singular as in "...the enemy has..."]
10. *Soon it happened that the wind blew violently, and a rainstorm occurred.*
Baldaŭ okazis ke la vento blovis fortege, kaj pluvegis.
11. *The blast shook the foliage (126) on the trees, and broke away many small branches.*
La blovego skuis la foliaron sur la arboj, kaj forrompis multe da branĉetoj.
12. *A group of soldiers ran right (rekte) toward the stable, and Robert Bruce was much afraid that they would find him.*
Soldataro kuris rekte al la ĉevalejo, kaj Roberto Bruce estis tre tima ke ili trovos lin.
- [aŭ: "...Robert Bruce multe timis..."]
13. *But they merely stole the horses there, and rode away.*
Sed ili nur ŝtelis la ĉevalojn tie, kaj rajdis for.

Lesson XXVIII

1. *Our grandfather is an old man, and they say that he will not live much longer.*
Nia avo estas maljunulo, kaj oni diras ke li ne vivos multe longe.
2. *He is not very strong, and can not take (fari) long walks.*
Li ne estas tre forta, kaj ne povas fari longaj promenoj.
3. *The mile between his house and ours now seems long to him.*
La mejlo inter lia domo kaj la nia nun ŝajnas longa al li.
4. *He prefers to sit quietly in the house or on the veranda, and think, nearly all day long (the whole day).*
Li preferas sidi kviete en la domo aŭ sur la verando, kaj pensi, preskaŭ la tuta tago.
5. *He is very amiable, and can tell exceedingly interesting stories, about the victories and defeats which happened (119) many years ago.*
Li estas tre afabla, kaj povas rakonti tre interesajn rakontojn, pri la venkoj kaj malvenkoj okazintaj antaŭ multaj jaroj.
6. *Such things are wicked I think, and I am very glad that (83) such battles do not happen now.*
Kiaj aferoj estas malbonegaj mi pensas, kaj mi estas tre ĝoja ĉar tiaj bataloj nun ne okazas.

7. *Grandfather has a long white beard and much white hair.*
La avo havas longan blankan barbon kaj multajn blankajn harojn.
8. *It is very interesting to hear his stories, and also to look directly at him while he is telling them.*
Estas tre interese aŭdi liajn rakontojn, kaj ankaŭ vidi rekte al li dum li estas rakontanta ilin.
9. *He tells such stories with great pleasure.*
Li rakontas tiajn rakontojn kun granda plezuro.
10. *Although he has lived with (125) us since February (131), he does not know (117) a great many of the neighbors, or of the other persons living (133) near.*
Kvankam li vivas ĉe ni de februaro, li ne konas multajn da najbaroj, nek da aliaj personoj loĝantaj apude.
11. *Grandmother has blue eyes, red cheeks, and soft white curls.*
La avino havas blujajn okulojn, ruĝajn vangojn, kaj molajn blankajn buklojn.
12. *She speaks slowly, with a sweet voice, and is very patient.*
Ŝi parolas malrapide, per dolĉa voĉo, kaj estas tre pacienca.
13. *Today she said to me "Good morning, my dear (132), I have lost my spectacles. Will you look-for them for me?" I nodded (the head) and soon found the spectacles.*
Hodiaŭ ŝi diris al mi, "Bonan matenon, mia karulo, mi perdis miajn okulvitrojn. Ĉu vi serĉu ilin por mi?" Mi balancis mian kapon kaj baldaŭ trovis la okulvitrojn.

Lesson XXIX

1. *Three and four make seven.*
Tri kaj kvar faras sep.
2. *Two and six make eight. Five and six make eleven.*
Du kaj ses faras ok. Kvin kaj ses faras dek unu.
3. *Seven and five make twelve.*
Ses kaj kvin faras dek du.
4. *I have been studying geometry since five months ago, and German since January.*
Mi estas studinta geometrion de kvin monatoj, kaj la lingvon germanan de januaro.
5. *I have read three German books, but I shall not be able to talk in this language until after August.*
Mi legis tri germanajn librojn, sed mi ne povos paroli en ĉi tiu lingvo ĝis post aŭgusto.
6. *To learn how to speak such a language is a difficult matter.*
Lerni paroli tian lingvon estas malfacila afero.
7. *Nine of the children in our school are now studying German with me.*
Naŭ de la infanoj en nia lernejo estas nun studanta germanan kun mi.
8. *Some learn it easily, others do not like it.*
Keljaj lernas ĝin facile, aliaj ne ŝatas ĝin.
9. *Three of the boys and two of the girls in that school are German.*
Tri de la knaboj kaj du de la knabinoj en tiu lernejo estas germanoj.
10. *They had resided four years in a large city, but I think (that) they live more contentedly in our quiet village.*
Ili logis dum kvar jaroj en granda urbo, sed mi opinias ke ili loĝas pli kontente en nia kvieta vilaĝo.
11. *They can not talk with us very well, but merely nod their heads when we talk to them.*
Ili ne povas paroli kun ni tre bone, sed ili nur balancas iliajn kapojn kiam ni parolas al ili.

12. *I had not seen them before they came to school, although they are neighbors of ours.*
Ni ne vidis ilin antaŭ ol ili venis al lernejo, kvankam ili estas najbaroj de nia.
13. *They are amiable children, with blue eyes, red cheeks, and yellow hair.*
Ili estas afablaj infanoj, kun bluaj okuloj, ruĝaj vangoj, kaj flavaj haroj.
14. *They can ride very well, and often ride eight or ten miles in one day.*
Ili povas rajdi tre bone, kaj ofte rajdas ok aŭ dek mejlojn en unu tago.
15. *They usually ride in a park three miles wide and four miles long, where there is but little (nur malmulte da) dust.*
Ili kutime rajdas en parko larĝa tri mejlojn kaj longa kvar mejlojn, kie estas nur malmulte da polvo.

Lesson XXX

1. *(To be written out in full): 14, 18, 42, 86, 79, 236, 431, 687, 788, 1240, 1885, 9872, 4500, 1912.*
Dek kvar, dek ok, kvardek du, okdek ses, sepdek naŭ, ducent tridek ses, kvarcent tridek unu, sesdek okdek sep, sepcent okdek ok, mil ducent kvardek, mil okcent okdek kvin, naŭmil okcent sepdek du, kvarmil kvincent, mil naŭcent dek du.
2. *There are twelve months in a year, and in most of the months of the year there are thirty-one days.*
Estas dek du monatoj en jaro, kaj en plej de la monatoj de la jaro estas tridek unu tagoj.
3. *There are only thirty days in the months April, June, September and November.*
Estas nur tridek tagoj in la monatoj aprilo, juno, septembro, kaj novembro.
4. *There are seven days in a week, and twenty-four hours in a day.*
Estas sep tagoj en semajno, kaj dudek kvar horoj en tago.
5. *Twelve of these hours make the day, and the others make the night.*
Dek du el ĉi tiuj horoj faras la tagon, kaj la aliaj faras la nokton.
6. *There are sixty minutes in one hour, and sixty seconds in one minute.*
Estas sesdek minutoj en unu horo, kaj sesdek sekundoj en unu minuto.
7. *There are four weeks and also two or three days in one month.*
Estas kvar semajnoj kaj ankaŭ du aŭ tri tago en unu monato.
8. *In the year there are fifty-two weeks.*
En la jaro estas kvindek du semajnoj.
9. *How many weeks are there in ten years?*
Kiom da semajnoj estas en dek jaroj?
10. *At least one year in ten years is a leap-year.*
Almenaŭ unu jaro el dek jaroj estas superjaro.
11. *In a leap-year there are three hundred and sixty-six days, instead of three hundred and sixty-five.*
En superjaro estas tricent sesdek ses tagoj, anstataŭ tricent sesdek kvin.
12. *Wise men calculated about this matter, many years ago.*
Saĝaj viroj kalkulis pri ĉi tiu afero, antaŭ multaj jaroj.
14. *[Missing]*
13. *It is well for us that they liked to study arithmetic.*
Estas bone por ni ke ili ŝatis studi aritmetikon.

15. *I have often received good grades in this study.*
Mi ofte ricevis bonajn gradojn en ĉi tiu studo.
16. *I remember it easily, and seldom make mistakes.*
Mi memoris ĝin facile, kaj malofte eraras.

Lesson XXXI

1. *(To be written out in full): 37th, 59th, 73rd, 92nd, 846th, 119th, 1274th, 1910th, 14235th.*
Tridek-sepa, kvindek-naŭa, sepdek-tria, naŭdek-dua, okcent-kvardek-sesa, cent-dek-naŭa, mil-ducent-sepdek-kvara, mil-naŭcent-deka, dekkvarmil-ducent-tridek-kvina.
2. *Before my friend will have finished that mansion (122), it will have cost twenty thousand dollars.*
Antaŭ ol mia amiko estos fininta tiun domegon, ĝi estos kostinta dudek mil dolarojn.
3. *Before coming to visit you, I shall have ridden twelve miles on my horse.*
Antaŭ ol venanta viziti al vi, mi estos rajdinta dekdu mejlojn sur mia ĉevalo.
4. *The grade which you will have received in arithmetic soon after the first of March will be excellent.*
La grado kiu vi estos ricevinta en aritmetiko baldaŭ post la unua de marto estos bonega.
5. *You do not make mistakes very often in the lessons.*
Vi ne faras erarojn tre ofte en la lecionoj.
6. *I shall try after a few minutes to translate that Latin book, for (ĉar) it seems interesting.*
Mi penos post kelkaj minutoj traduki tiun latinan libron, ĉar ĝi ŝajnas interesa.
7. *It is necessary to study Latin, for I desire to read the stories which are in my Latin book.*
Estas necesa por studi latinan, ĉar mi deziras legi la rakontojn kiuj estas en mia latina libro.
8. *The one thousand nine hundred and fourth year was a leap-year.*
La mil-naŭcent-kvara jaro estis superjaro.
9. *The fourth year after that year was also a leap-year.*
La kvara jaro post tiu jaro estis ankaŭ superjaro.
10. *The 1912th year will be a leap-year.*
La mil-naŭcent-dek-dua jaro estos superjaro.
11. *There are three hundred and sixty-six days in such a year.*
Estas tricent sesdek ses tagoj en tia jaro.
12. *Alfred won the book which his mother had bought.*
Alfredo gajnis la libron kiun lia patrino estis aĉetinta.
13. *Such a book now costs four or five hundred dollars.*
Tia libro nun kostas kvar aŭ kvin cent dolarojn.
14. *Alfred the Great was the last king until many years afterward (until after many years) who could read or write.*
Alfredo Granda estis la lasta reĝo ĝis post multaj jaroj kiu povas legi aŭ skribi.
15. *He was the first king in that land who even wished to be able to read books.*
Li estis la unua reĝo en tiu lando kiu eĉ volis povi legi librojn.
16. *We often talk about this same King Alfred, and say that he was the father of the English language.*
Ni ofte parolas pri ĉi tiu sama reĝo Alfredo, kaj diras ke li estis la patro de la angla lingvo.

17. *People say so (diras tiel) because he translated Latin books into the language of his land, and because he also wrote books in that language.*

Oni diras tiel ĉar li tradukis latinan librojn en la lingvon de sia lando, kaj ĉar li ankaŭ skribis librojn en ĉi tiu lingvo.

Lesson XXXII

1. *Alfred the Great was a praiseworthy king who lived more than a thousand years ago.*

Alfredo Granda estis laŭdinda reĝo kiu vivis antaŭ pli multe ol mil jaroj.

2. *People still talk about him because he not only translated many Latin books into the English language, but also wrote in English.*

Oni ankoraŭ parolas pri li ĉar li ne nur tradukis multajn latinajn librojn en la anglan lingvon, sed ankaŭ skribis en angla.

3. *He wished to help the peasants still more.*

Li volas helpi la kamparanon pli ankoraŭ.

[...peasant is not in the vocabulary]

4. *But enemies often attacked him, and finally they conquered his soldiers.*

Sed malamikoj ofte atakis lin, kaj fine ili venkis liajn soldatojn.

5. *Then they hastened to where (151) Alfred was.*

Tiam ili rapidis tien, kie estis Alfredo.

6. *They were about to attack him, when he rode away secretly (kaŝe) into a large forest.*

Ili estis atakonta lin, kiam li forrajdis kaŝe en grandan arbaron.

7. *There he dwelt some time in the house of a poor forester.*

Tie li loĝis kelke da tempo en domo de malriĉa arbaristo.

8. *He wore such rags as a peasant usually wears, and did not tell the forester who he was.*

Li portis tiajn ĉifonojn tiel kamparano kutime portas, kaj ne diras al la arbaristo kiu si estas.

9. *One day he was sitting near the fire and wondering, "Will the enemy have conquered my soldiers next week?"*

Unu tagon li estis sidanta apud la fajro kaj scivolanta, "Ĉu la malamikoj estos venkintaj miajn soldatojn sekvan semajnon?"

10. *The forester's wife said, "Will you sit there yet a while and take-care of those cakes? I am about to gather more wood."*

La edzino de la arbaristo diris, "Ĉu vi sidos tie ankoraŭ kelka tempo kaj zorgu tiujn kukojn? Mi estos kolektonta pli lignon.

11. *He replied, "Certainly, I will try to help you."*

Li respondis, "Certe, mi provos helpi vin."

12. *But when after a few minutes the woman smelled the cakes, she knew that the fire had spoiled them.*

Sed post kiam kelkaj minutoj la virino flaris la kukojn, ŝi sciis ke la fajro difektis ilin.

13. *She exclaimed "Oh, what a blame-worthy man!"*

Ŝi kriis, "Ho, kia riproĉinda viro.

14. *She commenced to beat the king cruelly, but he did not defend himself.*

Ŝi komencis bati la reĝon kruele, sed li ne defendis sin.

15. *Instead (120), he told her who he was.*

Anstataŭe, li diris ŝin kiu li estas.

Lesson XXXIII

1. *My friend likes to live in the city, but his wife prefers to live in their little wooden house in the country.*
Mia amiko ŝatas loĝi en la urbo, sed lia edzino preferas loĝi en ilia malgranda ligna domo en la kamparo.
2. *There she can see and smell the flowers, and can take (fari) long walks in the adjacent fields and forest.*
Tie ŝi povas vidi kaj flari la florojn, kaj povas fari longajn promenojn sur la apudaj kampoj kaj arbaroj.
3. *There are often hundreds of persons in a village, but there are thousands of persons in a city.*
Estas ofte centoj da personoj en vilaĝo, sed estas miloj da personoj en urbo.
4. *The larger a city is, the larger and better its stores are.*
Ju pli granda estas urbo, des pli granda kaj pli bona estas ĝiaj butikoj.
5. *In the second place, one can buy better bread, vegetables and cake in the city.*
Due, oni povas aĉeti pli bonan panon, legumojn kaj kukojn en la urbo.
6. *Thirdly, one can also find better gloves, hats and shoes there, and the price is often less.*
Trie, oni povas trovi pli bonajn gantojn, ĉapelojn kaj ŝuojn tie, kaj la prezo estas ofte malpli.
7. *Therefore I make use of the opportunity when I go to the city, and usually buy a pair of new gloves.*
Tial mi uzas la okazon kiam mi iras al la urbo, kaj kutime aĉetas paron da novaj gantoj.

[‘Opportunity’ isn’t in the vocabulary but okazo is used in the story for chapter XXXIII for this meaning]
8. *I am still wearing a pair of gloves which the rain spoiled.*
Mi estas ankoraŭ portanta paron da gantoj kiun la pluvo difektis.
9. *Notwithstanding their ugly color, they are still thick and good.*
Malgraŭ ilia malbela koloro, ili estas ankaraŭ dikaj kaj bonaj.
10. *But soon I shall buy such a pair as (150) is hanging in the window of that store.*
Sed baldaŭ mi aĉetos tian paron kia estas pendanta en la fenestro de tiu butikoj.
11. *The price is low, and I need a new pair now, for my cousin has invited me to a small party (festo) at his house.*
La prezo estas malgranda, kaj mi bezonas novan paron nun, ĉar mia kuzo invitis min al malgranda festo ĉe li.
12. *I accepted his invitation courteously, and said that I would gladly be his guest.*
Mi akceptis lian inviton ĝentile, kaj diris ke mi estos ĝoje lia gasto.
13. *We are good comrades, although he is younger than I am.*
Ni estas bonaj kunuloj, kvankam li estas pli juna ol mi.
14. *My (girl) cousin, his sister, is older than he is, but he is as tall as she.*
Mia kuzino, lia fratino, estas pli maljuna ol li, sed li estas tiel alta kiel ŝi.
15. *I was just about to send a letter to him at the minute that (155) he knocked on our door.*
Mi ĵus estis sendonta leteron al li je la minuto, kiam li frapis sur la pordon.
16. *His visit will take the place of (159) my letter.*
Lia vizito anstataŭos mian leteron.
17. *Just as (just when) he was going away, I said goodbye to him, and said that I would meet him in the park tomorrow.*
Ĵus kiam li estis iranta for, mi diris adiaŭ al li, kaj diris ke mi renkontos lin en parko morgaŭ.
18. *I think that we shall have a pleasant walk, although the weather is still remarkably cold, the same as (156) it was two or three months ago.*

Mi opinias ke ni havos agrablan promenon, kvankam la vetero estas ankoraŭ rimarkinde malvarma tiel, kiel ĝi antaŭ du aŭ tri monatoj.

Lesson XXXIV

1. *There are dozens of edible fruits, but the fruits of hundreds of trees are not at all (tute ne estas) edible.*
Estas dekduoblaj da manĝeblaj fruktoj, sed la fruktoj de centoblaj arboj tute ne estas manĝeblaj.
2. *The transparent cup and plate upon the table are very breakable.*
La trasideblaj taso kaj telero sur la tablo estas tre rompeblaj.
3. *I predict that you will break them as soon as you seize them.*
Mi antaŭdiras ke vi rompos ilin tiam, kiam vi kaptos ilin.
4. *That letter is worth reading.*
Tiu letero estas leginda.
5. *But it is difficult to read it, for it is not very legible.*
Sed estas malfacila por legi ĝin, ĉar ĝi ne estas tre legebla.
6. *It is from my uncle, who wishes to arrive at-our-house as early as possible.*
Ĝi estas de mia onklo, kiu volas alveni ĉe ni kiel eble plej frue.
7. *He is still in the city, but soon he will be here, and will go up the steps (ŝtuparon) of our porch and knock on the door.*
Li estas ankoraŭ en la urbo, sed baldaŭ li estos ĉi tie, kaj supren iros ŝtuparon de nia verando kaj frapos sur la pordon.
8. *There are very few persons who contradict his opinions.*
Estas tre malmultaj personoj kiuj kontraŭas liajn opiniojn.
9. *His opinions, however, are worthy of attention (154) and usually I listen courteously while he is talking.*
Liaj opinioj, tamen, estas rimarkindaj kaj kutime mi aŭskultas ĝentile dum li estas parolanta.
10. *Now, however, I prefer to listen to the group of ladies in the adjacent room.*
Nun, tamen, mi preferas aŭskulti al la grupo de sinjorinoj en la apuda ĉambro.
11. *They are chattering gaily, and listening to the young lady who is about to sing.*
Ili babilas gaje, kaj aŭskultas al la juna virino kiu estas kantonta.
12. *Madam, do you feel the wind? I notice that it is blowing the curtains which hang before that window.*
Sinjorino, ĉu vi sentas la venton? Mi rimarkas, ke ĝi estas blovanta la kurtenojn kiuj pendas antaŭ tiu fenestro.
13. *I will close the window, because I am not very well (sana) today.*
Mi malfermos la fenestron, ĉar mi ne estas tre sana hodiaŭ.
14. *Is that gentleman across the room a bachelor?*
Ĉu tiu sinjoro trans la ĉambro estas fraŭlo?
15. *Yes. He is describing a voyage and the people whom he met.*
Jes. Li estas priskribanta vojaĝon kaj la homojn kiujn li renkontis.

Lesson XXXV

1. *Why are the persons in that merry group laughing and chattering instead of listening to Mr. B—?*
Kial la personoj en tiu gaja grupo ridas kaj babilas anstataŭ aŭskultantaj al sinjoro B—?
2. *I think that the doctor is telling stories about a bachelor who was once a good friend of his.*
Mi pensas ke la doktoro rekantas rekantojn pri fraŭlo kiu estis iam bona amiko de li.

[Lesson 45 (212) shows this use of "once (upon a time)".]

3. *The gentleman being talked about (160, 165) will visit us this evening, possibly.*
La sinjoro priparolata vizitos nin ĉi vespere, eble.
4. *My aunt and cousin will come down stairs and converse with him.*
Mia onklino kaj kuzo subvenos la ŝtuparon kaj interparolos kun li.
5. *We shall drink as many cups of tea or of coffee as we wish.*
Ni trinkos tiom da tasoj de teo aŭ kafo kiom ni volas.
6. *He will say "How is your health, Madam?" My aunt will reply half-angrily that she is seldom ill.*
Li diros, "Kiel estas via sana, sinjorino?" Mia onklino respondos duonkolere ke ŝi estas malofte malsata.
7. *We shall sit on the veranda, for the sun is still shining, although it is already setting.*
Ni sidos sur la verando, ĉar la suno estas ankoraŭ brilanta, kvankam ĝi jam subiras.
8. *That young lady who came with Mrs. C—— relates the best possible stories.*
Tiu juna virino kiu venis kun sinjorino C—— rakontas la plej bonajn eblajn rakontojn.
9. *She says that the Chinese were already an enlightened nation hundreds of years ago, while other nations were still cruelly fighting.*
Ŝi diras ke la ĥinoj estis jam klera nacio antaŭ centoj da jaroj, dum aliaj nacioj estis ankoraŭ kruele batantaj.
10. *A method for printing the pages of books, instead of writing them, was a discovery of the Chinese.*
Metodo por presi la paĝojn de libroj, anstataŭ skribi ilin, estis eltrovo de la ĥinoj.
11. *They printed books in their printing-shops, a thousand years ago.*
Ili presis librojn en iliaj presbutikoj, antaŭ mil jaroj.
12. *They also were-acquainted-with gunpowder, which they made and used for such fires as we use on national days of celebration, when we have leisure and wish to enjoy (to amuse) ourselves.*
Ili ankaŭ konis pri polvo, kiun ili faris kaj uzis por tiaj fajroj kiel ni uzas je naciaj festtagoj, kiam ni havas libertempon kaj volas amuzi nin.
13. *But the Chinese have not changed these methods.*
Sed la ĥinoj ne ŝanĝis ĉi tiujn metodojn.
14. *Their ways of commerce, work and pleasure are the same as they were long ago.*
Iliaj kutimoj de komerco, laboro kaj plezuro estas la sama kiel ili estis antaŭ longe.
15. *Such a nation does not progress rapidly, even though its life is very long.*
Kia nacio ne antaŭeniras rapide, kvankam ĝia vivo estas tre longa.

Lesson XXXVI

1. *The serious affairs of a republic are managed by persons representing the persons who live there.*
La gravajn aferojn de respubliko administras personoj kiuj reprezentas la personojn kiuj loĝas tie.
2. *The inhabitants are well represented, and as free as possible.*
La loĝantoj estas bone reprezentataj, kaj kiel eble plej liberaj.
3. *Enlightened persons often prefer to live in a republic.*
Kleraj personoj ofte preferas loĝi en respubliko.

4. *Persons who have a good king are very happy, but those who have a bad king are as unhappy as possible.*
Personoj kiuj havas bonan reĝon estas tre feliĉaj, sed tiuj kiuj havas malbonan reĝon estas kiel plej eble malfeliĉaj.
5. *Nowadays (nuntempe) there are very few tyrants.*
Nuntempe estas tre malmultaj tiranoj.
6. *The majority of the kings of Europe are praiseworthy.*
La plimulto de la reĝoj de Eŭropo estas laŭdindaj.
7. *That nation which was most enlightened a thousand years ago was the Chinese nation.*
Tiu nacio kiu estis plej klera antaŭ mil jaroj estis la ĥinoj.
8. *The Chinese of-that-time already had good printers among them.*
La ĥinoj tiamaj jam havis bone presistojn inter ili.
9. *It is said (54) that the Chinese drink as much tea as two or three contemporary nations.*
Oni diris ke la ĥinoj trinkas tiom da teo kiom du aŭ tri samtempaj nacioj.
10. *The oldest republic in Europe is named San Marino.*
La plej antikva respubliko en Eŭropo nomiĝas San Marino.
11. *It is near the mountains, in the northern part of the much praised Italian land.*
Ĝi estas proksima de la montoj, en la norda parto de la multe laŭdita itala lando.
12. *It contains only twenty-two square miles, and is therefore one of the smallest republics in the world.*
Ĝi enhavas nur dudek du kvadratajn mejlojn, kaj estas tial unu el la plej malgrandaj respublikoj en la mondo.
13. *Fourteen hundred years ago it was already a republic, and it is still that same republic.*
Antaŭ dek kvar cent jaroj ĝi estis jam respubliko, kaj ĝi estas ankoraŭ tiu sama respubliko.
14. *The inhabitants are energetic and patient, and have as much to eat as they need.*
La anoj estas energia kaj paciencna, kaj havas tiom manĝi kiom ili bezonas.
15. *There are bakers and shopkeepers (172) and many laborers among them.*
Estas bakistoj kaj butikistoj kaj multaj laboristoj inter ili.
16. *They do not think about commerce, or greatly (multe) change their customs.*
Ili ne pensas pri komerco, aŭ multe ŝanĝas ilian kutimojn.
17. *They seldom take (faras) tiresome journeys, but remain peacefully (pace) at home.*
Ili malofte faras tedajn vojaĝojn, sed restas pace ĉe hejmo.

Lesson XXXVII

1. *The day before yesterday my youngest cousin was sitting on my knee, and I told him that a rainbow (ĉielarko) is made by the sunshine and the rain.*
Antaŭhierau mia plej juna kuzo estis sidanta sur mia genuo, kaj mi diris al li ke ĉielarko fariĝas per la sunbrilo kaj la pluvo.
2. *My cousin goes to school every day, after he has breakfast in the dining-room.*
Mia kuzo iras al la lernejo ĉiotage, post li manĝas matenmanĝo en la manĝoĉambro.
3. *A new school is being built, not far from the home of the judge.*
Nova lernejo konstruiĝas, proksime al la hejmo de la juĝisto.
4. *It is my cousin's duty to study those books at the rate of ten pages a day.*
Devo de mia kuzo estas studi tiuj libroj po dek paĝoj tage.

5. *My cousin and I decided last night (93) to buy new hats for ourselves.*
Mia kuzo kaj mi decidis hieraŭ vespere aĉeti novajn ĉapelojn por ni.
6. *We intend to go to the hatter's early tomorrow morning.*
Ni intencas iri al la ĉapelisto morgaŭ frumatene.
7. *I think that all clothes are being sold at a low price at-the-present-time.*
Mi pensas ke ĉiuj vestoj estas vendataj kontraŭ malalta prezo nun.
8. *During a visit at a friend's, I read an interesting book about ancient Europe.*
Dum vizito ĉe amiko, mi legis interesan libron pri antikva Eŭropo.
9. *It relates that several centuries ago a severe and cruel tyrant was managing affairs in Switzerland.*
Ĝi rakontas ke antaŭ kelkaj centjaroj severa kaj kruela tirano estis administrantaj aferojn en Svislando.
10. *Once he put his hat on a pole in the market-place, and said that it was the duty of-every-one to kneel before it.*
Iam li metis sian ĉapelon sur stangon en la vendejo, kaj diris ke ĉies devo estas genufleksi antaŭ ĝi.
11. *This serious affair happened in a village one or two miles square, on (ĉe) the lake not far from the mountains through which one goes on the way (167, a) to the Italian land.*
Ĉi tiu grava afero okazis en vilaĝo unu aŭ du mejloj kvadrataj, ĉe la lago ne malproksime de la montoj tra kiuj oni iras al la itala lando.
12. *William Tell did not kneel or even look at the hat representing the tyrant*
Vilhelmo Tell ne genufleksis aŭ eĉ rigardis al la ĉapelo kiu reprezentas la tiranon.

Lesson XXXVIII

1. *William Tell had a strong flexible (161) bow.*
Vilhemo Tell havis fortan flekseblan sago.
2. *He could shoot-with-a-bow (arkpafi) excellently, therefore he was a well-known archer.*
Li povis arkpafi bonege, tial li estis konata arkpafisto.
3. *He put six or eight arrows into his quiver, and went with his sons to the village.*
Li metis ses aŭ ok sagojn en sian sagujon, kaj iris kun liaj filoj al la vilaĝo.
4. *Possibly he saw the hat upon the pole, but he did not kneel before it.*
Eble li vidis la ĉapelon sur la stango, sed li ne genufleksis antaŭ ĝi.
5. *It was being noticed already in the village that Tell hated the tyrant very much.*
Oni rimarkis jam en la vilaĝo ke Tell malamas la tiranon tre multe.
6. *When the guards seized him for that act, and led him before the tyrant, who was also the judge, Tell said "I did not know about this new duty, and could not imagine why the hat was on the pole there."*
Kiam la gardistoj kaptis lin pro tiu ago, kaj kondukis lin antaŭ la tirano, kiu estas antaŭ la juĝisto, Tell diris "Mi ne sciis pri ĉi tiu nova devo, kaj ne povis imagi kial la ĉapelo estis sur la stango tie."
7. *The tyrant replied with (per) angry words, for he hated the proud Swiss whom every one else loved.*
La tirano respondis per kolera vortoj, ĉar li malamis la fieran svicon kiun ĉiu aliaj amas.
8. *He said severely "It is said that you are a praiseworthy archer.*
Li diris severe, "Oni diris ke vi estas laŭdinda arkpafisto.
9. *Therefore I was wondering whether you could shoot an apple from your son's head.*
Tial mi scivolis ĉu vi povas pafi pomon de la kapo de via filo.

10. *Now we shall see whether you can shoot off the apple, or whether you will touch the child's head.*
Nun ni vidos ĉu vi povas forpafi la pomon, aŭ ĉu vi tuŝos la kapon de la infano."

11. *Amid the pleadings of all, Tell successfully shot off the apple.*
Dum la petoj de ĉiu, Tell sukcese forpafis la pomon.

12. *A similar second arrow was ready in his hand.*
Simila dua sago estis preta en lia mano.

13. *The tyrant saw the remaining arrow, and prepared to punish Tell by death.*
La tirano vidis la ceteran sagon, kaj preparas puni Tell per morto.

14. *But he escaped, and the Swiss congratulated each other heartily (kore).*
Sed li forkuris, kaj la svisoj gratulis unu al alia kore.

["escape" is not encountered so far in the course except for forkuri]

15. *After some time they followed him, at the rate of six miles an hour.*
Post iom da tempo ili sekvis lin, po ses mejloj hore.